

Hvad kan man lære af succesen babysalmesang?

Meget tilfredse deltagere, ikke den store tilknytning til kirken, og manglende opfølgning er nogle af hovedkonklusionerne i forskning om babysalmesang og børnefamiliers relation til kirken.

Af Rikke Bøgh, Danmarks Kirkelige Mediecenter

Mange sogne er gode til at diskutere de ting, der ikke fungerer. Men man skal også lære af sine succeser. Derfor er det interessant at se på en aktivitet som babysalmesang. For hvad foregår der egentlig, når folkekirken har succes? Hvad får børnefamilier, der normalt ikke kommer i kirken ud over til jul og bryllup, til frivilligt at gå ind i kirken, og endda tage deres barn med? Faktisk kommer en typisk babysalmesangsdeltager lige så meget i kirken det halve år, som hun ellers typisk gør på fem år. I rapporten "Tager du barnet ved hånden, tager du moderen ved hjertet" har Center for SamtidsReligion ved Aarhus Universitet undersøgt aktiviteten babysalmesang ud fra en række interviews og deltagerobservationer over hele landet.

NÆRVÆR OG MENING

Mødrenes begrundelser for at gå til babysalmesang er mange. Men helt overordnet handler det om at lave en meningsfuld aktivitet med sit barn, og finde et rum, hvor man kan have nærvær med sit barn og andre. Når mødre bliver spurgt, er der også en del, der gerne vil give kristne værdier videre. Det er folk, der også går til babysvømning og mange andre ting med deres barn, men kirken er noget specielt. Det ord optræder tit. Det er noget særligt at være henne i kirken. Men de ser det ikke som dåbsoplæring. Faktisk er ordet dåbsoplæring det, der giver de suverænt laveste interessencores i rapportens interviews. Bruger man derimod bredere vendinger som kendskab til kirken og kendskab til kristendom, er der langt flere, der nikker. Så forskningen tyder på, at der også er noget i, hvad man kalder ting, der er med til at skabe nogle barrierer. Deltagerne ser altså ikke babysalmesang som en del af en større pakke hen mod et øget engagement i kirken. De er ikke voldsomt interesseret i at se det som en oplæring eller en introduktion til at gå i kirke om søndagen. Til gengæld siger de tydeligt, at de gerne vil gå til andre ting, der minder om babysalmesang, og passer til dem, der hvor de er i deres liv som børnefamilie.

KIRKERUMMET ER NOGET SÆRLIGT

En af de ting, der betyder meget for mange deltagere, er kirkerummet. Det bliver rigtig mange steder opfattet som en meget vigtig del af babysalmesang. Det samme gør salmerne. Mange mødre peger på, at det er dejligt at synge dem og lære dem at kende. Faktisk er det en af de ting, mødre tager med sig hjem. Her flytter de noget fra kirkens rum og ind i deres private hjem. Faktisk er alle brugerne i undersøgelsen enige om, at måden hvorpå babysalmesangsaktiviteten er bygget op, af små ritualer og gentagelser koblet med fagter og bevægelser, er noget af det vigtigste ved babysalmesang. Det skaber trykthed og genkendelighed hos både babyer og mødre. Overordnet set er deltagerne glade, tilfredse mødre, der fortæller, at det har været en god oplevelse for dem og deres børn at gå til babysalmesang. Faktisk ville 100 % af de adspurgte anbefale babysalmesang til andre. Og de er tilfredse, selv om undersøgelsen viser, at babysalmesang er meget forskelligt fra kirke

Danmarks Kirkelige Mediecenter sætter i en artikelserie fokus på børn, familie og kirke med afsæt i rapporten "Tager du barnet ved hånden, tager du moderen ved hjertet".

Rapporten er en del af et større projekt hos Danmarks Kirkelige Mediecenter med fokus på relationsskabelse mellem den lokale kirke og børnefamilierne. Rapporten er udført i et samarbejde med Center for SamtidsReligion ved Aarhus Universitet. Rapporten fokuserer på en specifik succesfuld folkekirkelig aktivitet, som er målrettet børnefamilier, nemlig babysalmesang.

til kirke, og alt efter om det er en præst, en organist, en musikpædagog eller en helt fjerde, der står for aktiviteten.

DELTAGERNES BAGGRUND

Den typiske babysalmesangsdeltager er en kvinde på 33 år med en mellemlang videregående uddannelse. Hun er medlem af folkekirken og har et lille barn, som hun er på barsel med. Barnet er som oftest netop blevet døbt, eller skal døbes inden længe. Når hun bliver spurgt direkte, ser hun sig selv som et troende menneske, selvom det er svært for hende at sætte ord på hvorfor. Hun beder eller mediterer en gang imellem, og kommer gerne i kirken til højtiderne, særligt juleaften. Hun har ikke noget klart billede af, hvilken rolle folkekirken spiller i dag, men det er ikke en institution, hun selv vil søge til i forhold til at få svar på familiespørgsmål, og ser ikke folkekirken som svargiver på samfundsmæssige problemer. Modsat har hun en følelse af, at folkekirken har noget at give til folk, når det angår åndelige behov. Hun tager sit barn med i kirken til babysalmesang, fordi hun godt kan lide kirken, og fordi både hun og barnet får noget ud af det. Barnet stimuleres på måder, hun ikke selv kan gøre derhjemme, og hun får samtidig et fællesskab med de andre mødre og deres babyer. Hun ser babysalmesang som en god måde at introducere barnet til kirken, salmerne og kristendommen på, men hun opfatter ikke selve aktiviteten babysalmesang som en religiøs aktivitet. Faktisk er 7% af deltagerne i undersøgelsen ikke medlem af folkekirken, og hvert tiende barn skal ikke døbes. Langt de fleste er dog medlem, og har eller skal have døbt deres barn.

I undersøgelsen peger kirkerne selv på, at det primært er de ressourcestærke, der benytter sig af tilbuddet om babysalmesang. De fleste steder når man ikke de resourcesvage mødre, hvilket får nogle til at pege på, at kirkerne kunne være bedre til diakonien, men at det også vil kræve flere ressourcer.

DET KNIBER MED OPFØLGNINGEN

Rapporten anslår, at 55-60 % af pastoraterne udbyder babysalmesang. Mest udbredt er det i København og Helsingør stifter. Generelt viser kirkernes svar, at formålet med babysalmesang i folkekirken er at åbne kirken for folk, der normalt ikke kommer i kirken udover ved særlige højtider. Det handler som udgangspunkt ikke om at gøre brugerne mere religiøse. Dette ses i højere grad som en sidegevinst, der må komme af sig selv, da kun få er interesserede i at markedsføre babysalmesang som dåbsoplæring eller introduktion til kristendommen. Dog svarer størstedelen af kirkerne ja til, at babysalmesang er dåbsoplæring, men det er samtidig tydeligt, at dette aspekt af babysalmesang ikke er en reflekteret del af formålet, når kirkerne indfører babysalmesang i deres aktivitetsudbud.

Der er næsten ingen opfølgning på babysalmesang. Man sætter det i gang, og så lader man det køre. Faktisk viser forskningen, at det endda er meget få steder, man ser babysalmesang som en ressource til at opbygge relationen til mødrene. Man er tilfreds med, at det er en succes. Rapporten viser, at man ikke bibeholder kontakten til de her mødre i særlig høj grad. Mange steder beder man ikke engang om at få deres e-mailadresse, og hvis man gør, er det ikke noget, man følger voldsomt op på. Det undrer ligefrem nogle af deltagerne.

Tilbyder I babysalmesang i jeres sogn? Og hvis, hvorfor gør I det så? Hvordan følger I op efterfølgende? Og hvem er det for? På www.debatderbatter.dk finder du en række korte videoklip på baggrund af forskningen. Formålet er at inspirere og igangsætte debatten i jeres sogn. Her finder du også et link til hele rapporten.

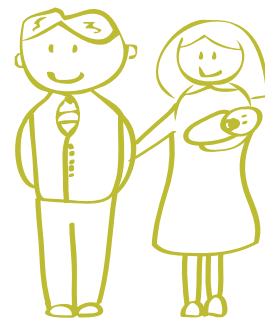
”Det bedste ved babysalmesang er: Alt! Det har været en fuldkommen fantastisk oplevelse for både min datter og jeg. At opleve hendes reaktion på det, der foregik, at opleve et helt fantastisk og intenst nærvær mellem os, og det højtidelige ved at det foregik i kirkerummet (akustikken ikke mindst). Det har påvirket min datters oplevelse af kirken, jeg fornemmer hun føler sig tryk i kirken, at hun slapper af. Jeg vil anbefale babysalmesang til alle nybagte forældre, troende eller ej!”

**BABYSALMESANGSDELTAGER I
RAPPORTEN**

Side 2 af 2

Hold kontakten med de glade forældre

Babysalmesang og deres forældre rykker i hobetal ind i de danske kirker, når der tilbydes babysalmesang, og langt de fleste deltagere i babysalmesangen er meget begejstrede for både kirken og tilbuddet. Men mange kirker bruger ikke det potentiale, der er i babysalmesang og glemmer at holde kontakten til de glade forældre og deres børn.

Tekst: Maria Nitzsch Hastrup, Danmarks Kirkelige Mediecenter

Når nybagte forældre inviteres ind i kirken til babysalmesang, sker det på forskellige måder. Ifølge rapporten, "Tager du barnet ved hånden, tager du moderen ved hjertet", annoncerer nogle kirker via deres hjemmeside, lokalavisen, uddeler invitationer i forbindelse med dåb og er en del af deres lokalområdes tilbud til nybagte forældre. Andre steder er PR-delen af babysalmesang mere mangelfuld.

MUND TIL MUND

Rapporten har fundet ud af, at årsagen til den mangelfulde PR skyldes, at babysalmesang er blevet så stor en succes i kirken, at der nogle steder lige frem må oprettes ventelister - "overfloden af brugere gør, at kirkerne næsten ikke føler, det er nødvendigt at reklamere eller informere om aktiviteten." slår rapporten fast, og fortsætter med at fortælle, at "For langt de fleste pastorer er det tilfredsstillende, hvis folk i sognet hører om babysalmesang fra venner og bekendte i området eller fra præsten ved en dåbssamtale".

Både Cecilie Møller Hellemann, der er kirke- og kulturmedarbejder i Enghøj Kirke i Randers, og Louise Kofoed, der er kirkemusiker og kommunikationsmedarbejder i Fredens Nazaret Kirker i København, oplever også, at deres deltagere finder frem til babysalmesang ved at høre om det fra andre forældre. Men de gør begge en aktiv indsats for efterfølgende at bevare den gode relation til børnefamilierne.

MANGE TILBUD OG GOD KONTAKT TIL BØRNEFAMILIERNE I RANDERS

Enghøj Kirke er et sted med mange tilbud til børnefamilierne, hvor børnene kan gå til både babysalmesang og i børneklub fra de er fire til de er 14 år. Enghøj Kirke har kasseret det klassiske kirkeblad og bruger i stedet deres kræfter på deres hjemmeside og Facebook-side.

Cecilie Møller Hellemann oplever, at Facebook "har godt fat i dem, der kommer i kirken i forvejen", og hun bruger det som redskab til at fortælle om for eksempel familiegudstjenester. Hun gør også forældrene, der deltager i babysalmesang, opmærksomme på kirkens hjemmeside og Facebook og har gennem den vej fået flere børn til at fortsætte i børneklubberne og ældre søskende til at melde sig ind.

- Det er vigtigt for os at bibeholde kontakten til børnefamilierne og sørge for, at de ser, at vi gør noget for at holde kirken i gang, fortæller hun.

Cecilie Møller Hellemann oplever det ikke som særligt tidskrævende at lave PR for børnefamilierne, men forstår sagtens, at det kan være uoverskueligt til at

Danmarks Kirkelige Mediecenter sætter i en artikelserie fokus på børn, familie og kirke med afsæt i rapporten "Tager du barnet ved hånden, tager du moderen ved hjertet".

Rapporten er en del af et større projekt hos Danmarks Kirkelige Mediecenter med fokus på relationsskabelse mellem den lokale kirke og børnefamilierne. Rapporten er udført i et samarbejde med Center for SamtidsReligion ved Aarhus Universitet. Rapporten fokuserer på en specifik succesfuld folkekirkelig aktivitet, som er målrettet børnefamilier, nemlig babysalmesang.

starte med, når man ikke er helt tryk ved det. Men for hende er kommunikationen vigtig:

- Jeg tror, det er der, børnefamilier og andre folk opdager, at der er noget at hente i kirken, siger hun.

Hun er dog især glad for, at det ikke kun er sognets børnefamilier, der bruger kirkens hjemmeside, men også mange ældre.

- Det fanger flere mennesker, end man regner med. Og det tror jeg også, det vil gøre fremover, fortæller Cecilie Møller Hellemann.

PLAKATER OG KONTAKTLISTE PÅ ØSTERBRO

På Østerbro i København mødes forældrene på deres barnevognstur af plakater om tilbuddet om babysalmesang. Louise Kofoed fortæller, at plakaterne har god virkning. Hun bruger også plakater om andre arrangementer for børnefamilier, som hun hænger strategisk op i lokalet, hvor forældrene nyder en kop kaffe efter babysalmesang.

- Det skaber gode samtaler om, hvad kirken ellers tilbyder, fortæller Louise Kofoed.

Hun fortsætter med at forklare, at det slet ikke er så svært - kirkerne har nemlig fået lavet en designskabelon.

- Så det tager mig kun fem minutter at lave en plakat, siger Louise.

På kirkernes hjemmeside kan de forældre, der deltager i babysalmesang, tilmelde sig en kontaktiliste, så de kan få beskeder om eventuelle aflysninger.

- Vi plejede bare at have et stykke papir liggende, som de kunne skrive sig på, fortæller Louise Kofoed, og fortsætter:

- Men det er faktisk vigtigt for mig at få forældrene ind over hjemmesiden, så de kender den og ved, at den findes.

Hun bruger også kontaktilisten til at sende forældrene invitationer til andre arrangementer for børnefamilier i kirkerne.

Hun oplever, at det betyder meget for børnefamilierne at få den direkte invitation, og at de er glade for at kende til de tilbud, der er i kirken for børnefamilier.

- Og for os er det naturligt at annoncere, fortæller Louise Kofoed:

- Hvis vi har et arrangement, skal det ud til folk. Ellers kunne man jo lige så godt lade være med at afholde det.

FASTHOLDELSE AF RELATIONEN

Det kan være forståeligt, at man vælger ikke at annoncere, hvis der er nok – og måske endda for mange – brugere til babysalmesang i et sogn. Men mange steder er der en mangel på kommunikation med deltagerne, når babysalmesangforløbet er ovre, og dermed mister sognet relationen til børnefamilier, der ellers potentielt ville bruge kirken aktivt efterfølgende.

Potentialet i babysalmesang udnyttes dog fuldt ud i kirker som Enghøj Kirke og Fredens Nazaret Kirker, hvor Cecilie Møller Hellemann og Louise Kofoed med klare strategier formår at fastholde børnefamilierne. Selvom arbejdsbyrden kan synes overvældende, og det kan være svært at komme i gang, fortæller de begge, at der ikke skal så meget til. Louise Kofoed varetager kirkernes kommunikation med ¼ stilling og som Cecilie Møller Hellemann siger:

- Det er jo nemt nok at tage et billede af et kastanjedyr og at smide det op på vores Facebook-side.

Det kræver blot, at kirkerne, hvor glade forældre og babyer mødes til babysalmesang, beslutter, at de vil prioritere at arbejde aktivt med deres kommunikation – og med det deres relation til børnefamilierne.

Babyer og forældre er begejstrede for det store kirkerum

Det kan fyldes af livgivende ord, når præsten prædiker sit budskab. Det kan fyldes af brusende orgelspil, når præludiet byder velkommen. Det kan fyldes af gode fortællinger, når der læses op af Bibelen. Det kan fyldes af sæbebobler, når der afholdes babysalmesang. Det kan fyldes af stilhed. Kirkerummet kan fyldes af meget – og fylder meget.

Tekst: Maria Nitzsch Hastrup, Danmarks Kirkelige Mediecenter

Et kirkerum er vigtigt. Det er her, menigheden mødes til både højmesser, barndåb, bryllupper, bisættelser og meget andet. Det er i kirkerummet, man samles. Men, hvad betyder kirkerummet for relationen mellem brugerne af kirken og kirken? I den nye rapport "Tager du barnet ved hånden, tager du moderen ved hjertet" nævner flere mødre kirkerummets lys, akustik og stemning, når de skal beskrive nogle af de bedste elementer ved babysalmesang.

ET KIRKERUM ER STORT

I de danske kirker er der mange forskellige bud på, hvordan et kirkerum skal se ud. Der er moderne fortolkninger med hvide vægge og stringente arkitektoniske linjer. Der er de helt gamle middelalderkirker, hvor gamle kalkmalerier udgør en smuk udsmykning. Og så er der dem midt i mellem. Én ting er dog sikkert: Et kirkerum er stort! Der er højt til loftet, og hvad enten man befinder sig alene i et tomt kirkerum eller i en fyldt kirke til en korkoncert, bemærker man den fantastiske akustik.

Størrelsen på kirkerummet betyder noget. Det er et rum, der giver det enkelte menneske indtryk af noget, der er større end en selv. Det er en fysisk oplevelse af at være meget lille i et meget stort rum. Kirkerummet fordrer for mange en højtidelighed og opfattes til tider som stift i forbindelse med de traditionelle højmesser.

Ifølge Valinka Suenson, cand.soc., ph.d., med speciale i rum og relationer, kan kirkerummet noget ganske særligt.

- Der er ikke nogen bygning i Danmark, der kan det samme, fortæller hun. Hun forklarer, at fordi kirken er bygget med højt til loftet og med vinduer, hvor man ser himlen frem for gadeplan, oplever man det som en helt anden verden – en verden af åndelig og mental frakobling.
- Men man skal først lære kirkerummet at kende. Først skal man blive tryk i det, før man forstår skønheden i det, fortæller Valinka Suenson.

BABYSALMESANG KNYTTER MOR OG BARN TIL KIRKEN

Når mødre med deres børn deltager i babysalmesang, bruges kirkerummet til leg, bevægelse og sang. Undersøgelsen viser at "både mor og barn føler sig efterfølgende mere tilknyttet til kirken og specielt rummet, fordi de har fået nogle gode oplevelser til babysalmesang". Der er altså, ifølge undersøgelsen, positive resultater ved at bruge kirkerummet til aktiviteter som babysalmesang.

Marie Rytter Møller fra Aalborg har deltaget i babysalmesang med sin datter Ingrid og hun synes, det er vigtigt, at babysalmesang foregår i kirkerummet.

Danmarks Kirkelige Mediecenter sætter i en artikelserie fokus på børn, familie og kirke med afsæt i rapporten "Tager du barnet ved hånden, tager du moderen ved hjertet".

Rapporten er en del af et større projekt hos Danmarks Kirkelige Mediecenter med fokus på relationsskabelse mellem den lokale kirke og børnefamilierne. Rapporten er udført i et samarbejde med Center for SamtidsReligion ved Aarhus Universitet. Rapporten fokuserer på en specifik succesfuld folkekirkelig aktivitet, som er målrettet børnefamilier, nemlig babysalmesang.

- Det er godt, at babysalmesang er i kirkerummet. Det er det, der gør det særligt. Så mærker man, at man er i kirken. Og det er med til at afdramatisere rummet, siger hun.

Både hun og Ingrid havde stor glæde af deltagelsen i babysalmesang, hvor Marie Rytter Møller oplevede kirken som rummelig og som et sted for alle.

- Kirken har fundet noget at bruge rummet til, som giver mening for rigtig mange. Og det er jo genialt, siger Marie Rytter Møller begejstret.

BRUG RUMMET

Kirkerummet er ikke et helt almindeligt rum. Om så det bruges til højmesser, korkoncerter eller babysalmesang, efterlader det et indtryk hos brugerne. At skabe et miljø, hvor familier føler sig velkomne, må anses som helt centralt i relationen mellem kirke og børnefamilier.

Det fremgår af rapporten, at babysalmesang er med til at knytte familierne til kirken. En del af den tilknytning handler om trygheden ved det rum, forældre og babyer møder. Og hvorfor stoppe der? At skabe tryghed i kirkerummet kan foregå gennem flere forskellige aktiviteter for børn og deres familier. Spejderne leger måske gemmeleg i kirkerummet, og konfirmanderne sover der, når der afholdes konfirmandweekend. På den måde har danske kirker over alt i landet med kirkerummet en fantastisk ramme til at mødes med børn og deres familier.

Det personlige møde mellem børnefamilien og kirken

På pastoralseminaret undervises kommende præster i salmesang, og Folkekirken Kirkemusikskoler tilbyder efteruddannelse i babysalmesang til nuværende præster. Alligevel afholdes babysalmesang mange steder af en musikpædagog, en kirke- og kulturmedarbejder eller en organist. Men hvad betyder det egentlig for aktiviteten og for den efterfølgende relation til kirken, hvem det er, babyerne og deres forældre møder til babysalmesang?

Tekst: Maria Nitzsch Hastrup, Danmarks Kirkelige Mediecenter

Tal fra rapporten "Tager du barnet ved hånden, tager du moderen ved hjertet" viser, at over halvdelen af deltagerne i babysalmesang på et eller andet tidspunkt i forløbet møder en præst. Det kan være præsten, der afholder babysalmesang, men mange steder vil der være to afholdere, således at en kirkesanger eller musikpædagog i fællesskab med en præst står for afholdelsen. Desuden er det i mange kirker en tradition at slutte et babysalmesangsforløb med en kravlegudstjeneste, hvor præsten deltager. Kirkerne selv er ikke ligeglade med, hvem der afholder babysalmesang - rapporten har fundet ud af, at kirkerne mener, at "personen, der varetager babysalmesang, bør være musikuddannet, men samtidig en person med relation til kirken, og som helst også skulle kunne repræsentere kirken."

"DET ER NOGET, DER BETYDER NOGET"

Nina Rask Andersen er kirkemusiker i Vesterkær Kirke i Aalborg og er blandt andet ansvarlig for babysalmesang. Hun er uddannet børnemusiker og rytmisk sanger fra Musikkonservatoriet, men havde gennem sit studie arbejdet som kirkesanger i Vesterkær Kirke - derfor havde hun også allerede et forhold til kirken, da hun blev ansat som kirkemusiker.

For Nina er babysalmesang "først og fremmest noget af musikalsk kvalitet. Men det er også forkyndende og deltagerne lærer noget om, hvad kirken kan." Når der er babysalmesang i Vesterkær Kirke, fortælles der derfor bibelhistorier og snakkes om, hvad de betyder, ligesom kirkens traditioner præsenteres. Babysalmesangsforløbet slutter med en gudstjeneste, hvor der er en præst til stede.

Det forkyndende har dog ikke altid været vigtigt for Nina Rask Andersen, der ikke så det som en del af sit job til at starte med.

- Men det er blevet vigtigt for mig nu. Jeg har lyst til at have det med og er styrket i troen på, at det er noget, der betyder noget", fortæller hun.

Børnefamilierne, der går til babysalmesang hos Nina Rask Andersen, har rig mulighed for stadig at komme i kirken, når forløbet er ovre. Nina står nemlig for både børnesalmesang og familiesalmesang, hvor hun oplever, at forældrene kommer igen på grund af relationen til hende, men også på grund af materialet og det nærvær, man finder i kirken. Hun er ikke i tvivl om, at børnefamilierne i deres relation ser hende som kirken.

- Og det gør jeg også selv, siger Nina Rask Andersen med et smil.

Danmarks Kirkelige Mediecenter sætter i en artikelserie fokus på børn, familie og kirke med afsæt i rapporten "Tager du barnet ved hånden, tager du moderen ved hjertet".

Rapporten er en del af et større projekt hos Danmarks Kirkelige Mediecenter med fokus på relationsskabelse mellem den lokale kirke og børnefamilierne. Rapporten er udført i et samarbejde med Center for SamtidsReligion ved Aarhus Universitet. Rapporten fokuserer på en specifik succesfuld folkekirkelig aktivitet, som er målrettet børnefamilier, nemlig babysalmesang.

PRÆSTEN FACILITERER DET RUMMELIGE FÆLLESSKAB

I Århus Domkirke er det sognepræst Tina Brixtofte Andersen, der afholder babysalmesang. Hun oplever, at det betyder meget for deltagerne, at det er en præst.

- Det handler om præsten som ritualbærer. Bevidstheden om det giver forældrene en dimension, som ikke kan være til stede, når babysalmesang afholdes af for eksempel en musikpædagog, fortæller hun.

Tina Brixtofte Andersen mener, at det er helt central kristendom, at forældre og babyer mødes af en præst, fordi hun som præst faciliterer et rummeligt fællesskab, hvor der er plads til alle.

- Det er en personlig relation, men ikke til mig som privatperson, men som en præst, der har blik for dem. Det er følelsen af at blive set af et menneske, der repræsenterer noget, der er rummeligt – kristendommen, forklarer hun.

Derfor mener Tina Brixtofte Andersen også, at babysalmesang ikke bare er en fritidsaktivitet, men en mulighed for kirken til at vise, hvad den kan.

Når børnefamilierne kommer igen til kirken, er det blandt andet fordi, de har en relation til en præst.

- Kirke og præst hænger sammen, så der etableres en relation til kirken, siger hun og fortsætter med at forklare, hvordan tidligere deltagere i babysalmesang tydeligt føler sig hjemme i kirken, når de deltager i efterfølgende arrangementer. Ifølge hende er det, fordi babysalmesang "gør tærsklen til kirken lav."

KIRKENS ANSIGT

Ligeegyldigt, hvem der afholder babysalmesang, så er det tydeligt, at det betyder noget. Først og fremmest betyder det noget for deltagernes oplevelser af blandt andet om babysalmesang er en religiøs aktivitet eller ej. Men det betyder også noget for børnefamiliens efterfølgende relation til kirken. For afholderen af babysalmesang bliver kirkens ansigt for familierne, og det er til den person, børnefamilien får den primære relation.

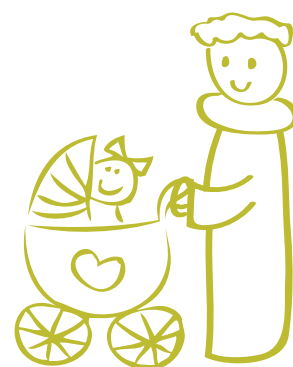
Om det er en præst, en organist, en kirkemusiker, en musikpædagog eller noget helt femte spiller måske ikke den store rolle. Det, der betyder noget er, at personen kan og vil repræsentere kirken, og formår at få børnefamilierne til at føle sig velkomne – både til babysalmesang og til andre aktiviteter for børn og deres familier.

Er babysalmesang hygge eller en religiøs aktivitet?

Er det et problem, at halvdelen af deltagerne i en landsdækkende undersøgelse af babysalmesang ikke mener, at babysalmesang er en religiøs aktivitet? Eller er det underordnet i forhold til at få børnefamilierne ind i kirken og møde kristendommen gennem hygge, samvær og salmesang – med eller uden et fadervor?

Tekst: Søren Johan, Danmarks Kirkelige Mediecenter

Halvdelen af deltagerne i den spørgeskemaundersøgelse, der ligger bag rapporten "Tager du barnet ved hånden, tager du moderen ved hjertet" mener ikke, at babysalmesang er en religiøs aktivitet og ser ikke noget religiøst i de små ritualer og gentagelser, som babysalmesang er bygget op omkring.

Generelt siger deltagerne, at babysalmesang: "er godt for barnets udvikling", "stimulerer barnet", "at de nyder musikken, det smukke kirkerum og de motoriske lege". De værdsætter, at babysalmesang: "er noget de (mor/barn) gør sammen" og "begge får noget ud af", "at de kommer ud og møder andre, skaber socialt netværk" og "at det er en aktivitet, der ligger tæt på hjemmet, er fleksibel, billig og uforpligtende".

Hver femte føler, at babysalmesang godt kunne indeholde flere religiøse elementer.

DET RELIGIØSE AFHÆNGER AF AFVIKLEREN

At halvdelen af undersøgelsens deltagere ikke mener, at babysalmesang er en religiøs aktivitet, siger nok en hel del om både dem, der mange steder står for aktiviteten i kirkerne, og om kirkernes oprindelige udgangspunkt for overhovedet at tilbyde aktiviteten, fortæller Christina Skovgaard Iversen, den ene af de to forfattere bag rapporten.

- Vores undersøgelse viser, at det de fleste steder ikke er præsten, der står for babysalmesangen, eller at præsten kun deltager enkelte gange i forløbet. Den, der står for aktiviteten, er typisk organisten, sognemedhjælperen eller en professionel musikpædagog. Det har naturligvis betydning for aktivitetens indhold og indpakning, valg af salmer, om der også indgår sange og hvor mange, om der siges et fadervor osv., fortæller Christina Skovgaard Iversen, og tilføjer:

- Med risiko for at generalisere tror jeg, at babysalmesang for mange kirker i starten handlede om at kopiere en succes i nabosognet, og det handlede mere om at få flere ind i kirken end om synlig kristendom og dåbsoplæring.

KIRKERNE SKAL IKKE STILLE SIG TILFREDSE

- Når det så er sagt, skal man huske på, at babysalmesang faktisk er en måde at nå en målgruppe, der normalt ikke kommer i kirken, og at deltagerne får et positivt forhold til salmerne og deres kristne indhold. De møder kirken, kommer i kirkerummet, og i langt de fleste tilfælde møder de også præsten og flere af de ansatte. Jeg synes, udfordringen for kirkerne er at lade være med bare at stille sig tilfredse med, at babyer og mødre kommer. Vi skal stå ved, hvem vi er, og at vi – præsterne og kirken generelt, har noget at tilbyde den moderne børnefa-

Danmarks Kirkelige Mediecenter sætter i en artikelserie fokus på børn, familie og kirke med afsæt i rapporten "Tager du barnet ved hånden, tager du moderen ved hjertet".

Rapporten er en del af et større projekt hos Danmarks Kirkelige Mediecenter med fokus på relationsskabelse mellem den lokale kirke og børnefamilierne. Rapporten er udført i et samarbejde med Center for SamtidsReligion ved Aarhus Universitet. Rapporten fokuserer på en specifik succesfuld folkekirkelig aktivitet, som er målrettet børnefamilier, nemlig babysalmesang.

milie. Deltagerne i babysalmesang må meget gerne opdage, at kirken er meget, meget mere end et lokalt forsamlingshus, og det kan babysalmesang være starten på, siger Christina Skovgaard Iversen, der i dag er ansat som kirke- og kulturmedarbejder i Adventskirken i Vanløse.

BABYSALMESANG ER LEVENDE KRISTENDOM

Netop det at mødes i et fællesskab i kirken, bruge kirkerummet aktivt med alle dets symboler, og synge salmer sammen, er for sognepræst Frances Benzon den levende kristendom. Frances står selv for babysalmesangen i Sorgenfri Kirke nord for København og mener ikke, at det er så vigtigt om babysalmesangen lige starter eller slutter med et fadervor.

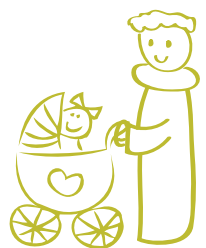
- Det er meget vigtigere, at børnefamilierne får et positivt indtryk af deres lokale kirke og lærer den og nogle af os, der arbejder i den at kende. Gennem babysalmesang får de lagt de første byggesten til en relation mellem familien og deres kirke. For vi ér jo deres kirke, stort set alle, der kommer her til babysalmesang, er medlemmer af folkekirken, siger Frances Benzon.

Hun er ikke bleg for at kalde babysalmesang for medlemspleje. I Sorgenfri er babysalmesang gratis, uden tilmelding og etableret for at imødekomme et behov.

- Babysalmesang handler ikke om at synge godt. Det handler om at synge sammen og skabe nærvær og relation. Jeg har ikke et behov for at sætte et skilt op under babysalmesangen, hvorpå der står: "Nu laver vi kristendom" eller "Nu forkyndes der". For det gør vi, hele tiden, siger hun.

Frances synes egentlig, det er lidt ligegyldigt, om deltagerne i babysalmesang synes, det er en religiøs aktivitet eller ej. Det vigtigste for hende er, at de kommer, deltager og opdager, at kirken har noget relevant at tilbyde dem. Babysalmesang i dag, familiegudstjeneste i morgen og måske hjælp og støtte i en krisesituation i næste uge. Hun oplever, at familierne gerne vil kirken og gerne vil komme, hvis de bliver inviteret indenfor.

Om babysalmesang er hygge eller en religiøs aktivitet? Begge dele naturligvis, svarer Frances Benzon.

Side 2 af 2

Gør folkekirken nok for at fastholde børnefamilierne efter babysalmesang?

Babysalmesang er på få år blevet en succes i den danske folkekirke. Men udnytter landets sogne muligheden for at fastholde familierne og skabe en relation, eller bliver babysalmesang blot en enkeltstående aktivitet uden opfølgning?

Tekst: Søren Johan, Danmarks Kirkelige Mediecenter

På trods af, at det generelt fremhæves, at danskerne er fremmede over for kirken, og at de ikke går derhen til andet end de gamle traditioner, er babysalmesang blevet en succes og fast bestanddel af den danske folkekirke på blot 10 år. 6 ud af 10 pastorer udbyder i dag babysalmesang, og babyerne og deres forældre kommer typisk på ugentlig basis, 8-10 gange, fordelt over 3-4 måneder. 9 ud af 10 deltagere er jf. undersøgelsen bag rapporten, "Tager du barnet ved hånden, tager du moderen ved hjertet", ikke faste kirkegængere.

EN MULIGHED FOR AT SKABE RELATION

Med babysalmesang er det altså lykkedes for folkekirken at skabe et attraktivt og relevant tilbud for børnefamilien, der trækker dem ind i den lokale folkekirke og åbner mulighed for at skabe en personlig relation mellem børnefamilien og sognet. Næsten alle de sogne, der i undersøgelsen tilbyder babysalmesang siger, at de gør det for at nå ud til en bredere gruppe end dem, der kommer til højmesse. Babysalmesang er kort sagt en oplagt mulighed for at få børnefamilien til "at komme igen".

VIL GERNE INVITERES INDEN FOR IGEN

Men alt for mange tidligere deltagere i babysalmesang bliver ikke inviteret indenfor igen til andre af kirkens tilbud til børn og børnefamilier, fortæller Gitte Ranfelt Laugesen, den ene forfatter af rapporten "Tager du barnet ved hånden, tager du moderen ved hjertet". Hun fortæller, hvordan det eksempelvis var vanskelig at få en spørgeskemaundersøgelse udsendt til tidligere babysalmesangsdeltagere, simpelthen fordi kirkerne ikke havde navnelister eller emailadresser.

- Vores undersøgelse siger klart, at børnefamilier, der tilmelder sig babysalmesang, bevidst har tilvalgt kirken og gerne vil deltage i aktiviteter og tilbud. Men i alt for mange tilfælde henvender sognet sig slet ikke til familien efter endt babysalmesang.

Det kan Tina Lykke Wetterstein fra Odense nikke genkendende til.

- Jeg har gået til babysalmesang med begge vores børn og var super-glad for at komme i vores lokale kirke. Jeg er på ingen måde en person, der kommer til gudstjenesten om søndagen, men jeg synes, at kristendommen indeholder vigtige budskaber om, hvordan vi mennesker skal opføre os over for hinanden. Det vil jeg selvfølgelig gerne give videre til mine børn, også gennem fortsat at komme i vores kirke, fortæller Tina Lykke Wetterstein, og fortsætter:

- Men jeg fik aldrig en invitation til andre aktiviteter efter endt babysalmesang. Og når man ikke er fast kirkegænger, så skal man ligesom have en invitation for at komme, tror jeg. Min hverdag med job og to små børn er alt for travl til, at jeg selv får tjekket om og hvornår, der foregår noget interessant og relevant for os i kirken.

Danmarks Kirkelige Mediecenter sætter i en artikelserie fokus på børn, familie og kirke med afsæt i rapporten "Tager du barnet ved hånden, tager du moderen ved hjertet".

Rapporten er en del af et større projekt hos Danmarks Kirkelige Mediecenter med fokus på relationsskabelse mellem den lokale kirke og børnefamilierne. Rapporten er udført i et samarbejde med Center for SamtidsReligion ved Aarhus Universitet. Rapporten fokuserer på en specifik succesfuld folkekirkelig aktivitet, som er målrettet børnefamilier, nemlig babysalmesang.

MANGLER STRATEGI

Når man spørger, hvorfor et sogn ikke har kontaktoplysninger på tidligere babysalmesangsdeltagere og ikke aktivt henvender sig, får man ifølge Gitte Ranfelt Laugesen typisk den forklaring, at det har sognet ikke ressourcer til, at det kræver for meget, og at sognet ikke synes, man kan tillade sig at henvende sig personligt, bare fordi nogen har deltaget i babysalmesang. Og det kan jo lyde mærkeligt, når næsten alle sognene i undersøgelsen fortæller, at de bl.a. tilbyder babysalmesang for at nå ud til en bredere gruppe end dem, der kommer til højmesse, siger Gitte Ranfelt Laugesen.

- Så måske er der her mest tale om efterrationalisering på baggrund af vores spørgeskemaundersøgelse. Indtil i dag har babysalmesang simpelthen ikke været en strategi for mange af sognene. Det har mere været en aktivitet, du igangsatte, fordi naboen gjorde det, eller fordi sognet fik en henvendelse, fortsætter hun.

BABYSALMESANG UDFORDRER KIRKERNES KOMMUNIKATION

Gitte Ranfelt Laugesen mener, at sognene må vågne op og forstå, at børnefamilier, der vælger babysalmesang, har tilvalgt kirken positivt, og at de gerne vil have en relation til kirken. Udfordringen for sognene er at fastholde børnefamilierne ved at henvende sig direkte og personligt, og ved at have relevante tilbud og aktiviteter til den moderne børnefamilie.

I Odense undrer Tina Lykke Wetterstein sig stadigvæk over, at hun og familien ikke bare én gang er blevet inviteret til en spaghettigudstjeneste.

Er babysalmesang for alle?

Den typiske bruger af babysalmesang er en kvinde på 33 år med en mellem-lang eller lang videregående uddannelse. En spørgeskemaundersøgelse lavet i forbindelse med rapporten "Tager du barnet ved hånden, tager du moderen ved hjertet" viser, at kun 2% af deltagerne i babysalmesang enten ingen uddannelse har eller kun har en afgangsprøve fra folkeskolen. Bør folkekirken tage den udfordring op?

Tekst: Søren Johan, Danmarks Kirkelige Mediecenter

De mødre, der vælger at tage deres børn med i kirken til babysalmesang, er langt overvejende veluddannede kvinder. Rapporten "Tager du barnet ved hånden, tager du moderen ved hjertet", fortæller, at 3 ud af 4 har en mellem-lang eller lang videregående uddannelse. Kirkerne beskriver typisk deres brugere som ressourcestærke og fortæller, at den gruppe af familier, som de ikke når, er de resourcesvage og socialt udsatte. Indtrykket er desuden, at brugerne er i faste forhold og har et job. Der er med andre ord en gruppe, som kirken ikke formår at få med til babysalmesang.

- Rapporten bekræfter desværre det billede, jeg har af den sociale sammensætning af deltagerne i babysalmesang. Nemlig, at vi i folkekirken ikke er særlig gode til aktiviteter, der går på tværs af sociale skæl og grænser, fortæller diakonipræst i Vejle Provsti, Maria Krogsøe Mienert og fortsætter:

- Vi når ikke ud til de udsatte familier ved at informere på sognets hjemmeside, sætte opslag op i våbenhuset eller ved at annoncere i lokalbladet. Fordi der er de ikke. Jeg tror, at hvis vi vil nå denne gruppe, så må vi gå mere direkte til værks og bruge både dåbssamtalen og et samarbejde med sundhedsplejersken, de frivillige sociale organisationer og eksempelvis familieafdelingen i kommunen.

DOMKIRKE OG MØDREHJÆLPEN SAMARBEJDER

Tina Brixtofte Andersen, der er sognepræst i Århus Domkirke, har igennem længere tid haft et godt samarbejde med den lokale afdeling af Mødrehjælpen om at fortælle om babysalmesang. Hun er enig med Maria Krogsøe Mienert i, at kirken må gå i samarbejde med andre relevante aktører, hvis babysalmesang også skal inkludere udsatte familier.

- Mødre med sociale eller andre problemer kommer ikke af sig selv. De skal inviteres indenfor af mennesker, som de stoler på, siger Tina Brixtofte Andersen, der oplever, at babysalmesang sagtens kan inkludere svage og udsatte mødre og familier.

Hun står selv for babysalmesang i domkirken og har erfaret, at det kan være en utrolig positiv oplevelse for en mor, der socialt, økonomisk eller på andre måder er udfordret, at se andre mødre have børn, der græder hele tiden, børn, der ikke vil spise eller se mødre, der bliver stressede og kan have det lige så svært med at udfylde den idealiserede moderrolle, som dem selv.

- Vi er meget bevidste om, at vores kirke skal kunne rumme alle og være for alle. Derfor er babysalmesang gratis, og vi er ligeglade med, om børnene er døbt, eller om deltagerne bor i sognet. Jeg spørger ikke engang, forklarer Tina Brixtofte Andersen.

Danmarks Kirkelige Mediecenter sætter i en artikelserie fokus på børn, familie og kirke med afsæt i rapporten "Tager du barnet ved hånden, tager du moderen ved hjertet".

Rapporten er en del af et større projekt hos Danmarks Kirkelige Mediecenter med fokus på relationsskabelse mellem den lokale kirke og børnefamilierne. Rapporten er udført i et samarbejde med Center for SamtidsReligion ved Aarhus Universitet. Rapporten fokuserer på en specifik succesfuld folkekirkelig aktivitet, som er målrettet børnefamilier, nemlig babysalmesang.

Hun fortæller, at den udsatte mor typisk kommer alene og ikke som mange andre sammen med deres mødregruppe.

DER SKAL IKKE TAGES SÆRLIGE HENSYN

Tina Brixtofte Andersen ønsker ikke at ændre på babysalmesangen af hensyn til at kunne favne bredere. Det er slet ikke nødvendigt, mener hun, og ville i stedet for bare modvirke inklusionen. Den udsatte mor skal ikke føle, at hun er noget særligt, eller at der bliver taget særlige hensyn. Hun ved godt, at hun er anderledes, at hun ikke har det nyeste tøj eller den flotteste barnevogn. Men når mødre og børn samles med deres babyer i kirkerummet og synger sammen, så udlignes forskellene og hun kan, i hvert fald for en stund, føle sig almindelig.

- Det eneste særlige jeg gør, er at sætte mig sammen med hende, når vi drikker kaffe. Så snakker vi om både almindeligheder og om moderens udfordringer, hvis hun gerne vil det, fortæller Tina Brixtofte Andersen, og uddyber:

- Det er her, at jeg har en fordel som præst fremfor nok de fleste musikpædagoger, der står for babysalmesang.

MÅLSÆTNING OG PRIORITERING KAN SKABE INKLUSION

Diakonipræst Maria Krogsøe Mienert mener, at hvis folkekirken vil diakonien, så skal der også gøres en særlig indsats for at nå de svage og udsatte familie, som ikke bare kommer af sig selv.

- Se bare, hvad folkekirken har opnået ved at sætte fokus på de unge. Det har da taget mange år, men i dag er der jo ikke en kirke med respekt for sig selv, der ikke har tilbud til den målgruppe. Tilbud, der ikke eksisterede før. Nu er turen så kommet til at inkludere den enlige mor med tre børn, moderen med alkohol- eller misbrugsproblemer, moderen, der er stukket af fra sin voldelige mand, og moderen uden sociale netværk og fællesskaber, mener Maria Krogsøe Mienert.

- Udfordringen er ikke så meget om babysalmesang kan rumme udsatte og svage familier, der lever på kanten af velfærdssamfundet, men om kirkerne vil prioritere denne målgruppe og afsætte de nødvendige ressourcer til at nå dem og fastholde dem, siger diakonipræsten fra Vejle.

